

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

_____ Nr. _____

I _____ Nr. _____

Kopija

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

Aplinkos ministerijai

Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO NR. 149 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO

Teikiame patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas) ir lentelę (tekste toliau), papildytą pagal Ekonomikos ir inovacijų ministerijos informaciją.

Nutarimo projektas patikslintas atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020 m. birželio 19 d. išvadoje Nr. NV-1717 pateiktas pastabas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo, vykusio 2020 m. birželio 22 d. (8 klausimas), sprendimus. Po Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo derinta darbo tvarka su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe, Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

I. Sprendžiama problema

1) Su veikla žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose susijusios studijų programos kasmet sutraukia vis mažiau studentų, todėl šiems sektoriams vis labiau ima trūkti specialistų, ypač agronomijos, vandens ir žemės inžinerijos, žemės ūkio mechanikos inžinerijos, kaimo plėtros administravimo, miškininkystės srityse. Pagal Žemės ūkio ministerijos užsakymu atliktus prognostinius tyrimus, 2021–2024 m. žemės ūkio sektoriui vidutiniškai kasmet reikės 1846 uždaro tipo profesijų specialistų ir kvalifikuotų darbininkų: universitetinio lygmens bakalauro – 470, magistrų – 210. Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos (VDU ŽŪA) pateikti 2018–2019 m. priėmimo į minėtas studijų programas duomenys atskleidžia, kad tyrimu nustatytas poreikis kai kuriais atvejais neatliepiamas net 100 proc.:

I pakopos programos	Priimta 2018	Priimta 2019	Poreikis priimti kasmet ⁱ
Agronomija	40	48	190
Vandens ir žemės inžinerija, specializacijos :	18	0	130
<i>hidrotechnika</i>	<i>11</i>	<i>0</i>	<i>66</i>
<i>akvakultūra</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>10</i>
<i>žemėtvarka</i>	<i>7</i>	<i>0</i>	<i>54</i>
Žemės ūkio mechanikos inžinerija	13	13	167
Kaimo plėtros administravimas	0	0	50

Reorganizavus valstybinio miškų ūkio valdymą, išaugo miškininkystės specialistų poreikis, nes nemaža dalis buvusių miškų urėdijų darbuotojų dėl vienokių ar kitokių priežasčių neperėjo dirbti į VĮ Valstybinių miškų urėdiją. Atsižvelgiant į miškininkystės specialistų kaitą, miškų ūkio sektoriaus vaidmenį šalies ekonomikoje, VDU ŽŪA skaičiavimais, universitetinio lygmens miškininkystės specialistų poreikis kasmet yra 60–80 žmonių. VDU ŽŪA pateiktais duomenimis, 2013 metais į miškininkystės studijų programą buvo priimta 80 studentų, 2015 m. – 75 studentai, 2018 m. – 10 studentų, 2019 m. – 17 studentų.

Žemės ūkio ministerija nuo 2014 m. vykdo studijų tikslinį finansavimą ir moka 90 proc. studijų kainos 2014–2016 m. į VDU ŽŪA ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetą įstojusiems agronomijos, žemėtvarkos, gyvulininkystės technologijų ir kitų dar 2013 m. aktualiomis pripažintų studijų programų studentams valstybės nefinansuojamose vietose. Nuo 2020 m. padidinus į valstybės finansuojamas vietas priimamų studentų skaičių, tikslinga į valstybei reikiamų specialybių studijų programas stojančiuosius skatinti papildomomis priemonėmis – tikslinėmis skatinamosiomis stipendijomis.

2) Ekonomikos plėtrai aktualios STEM srities studijų programos nepritraukia

	<p>pakankamai norinčių mokytis į valstybės finansuojamas vietas, suplanuotas atsižvelgiant į specialistų poreikį. Remiantis LAMA BPO duomenimis, priėmimo tendencijos pastaraisiais metais neatitinka arba tampa atvirkščiai proporcingos prognozuojamam poreikiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2018 metais universitetuose į inžinerijos mokslus, technologijų mokslus planuota priimti 1716, priimta 1248. Kolegijose į informatikos mokslus, fizinius mokslus, inžinerijos mokslus, technologijų mokslus planuota priimti 4990, priimta tik 1862. - 2019 m. universitetuose socialinius mokslus rinkosi 38,5 proc. stojančiųjų (2018 m. – 35,3 proc.), kolegijose – 41,7 proc. (2018 m. – 41,4 proc.). Deja, stojančiųjų į su informacinėmis technologijomis, matematika susijusias studijas 2019 m. tebuvo 13,4 proc., užpernai – 14,2 proc. <p>Universitetuose ir kolegijose pagal pirmąjį prioritetą biomedicinos mokslai yra gerokai populiariausi už technologijos mokslus, pastaruosius besirenkančiųjų sparčiai mažėja abiejuose sektoriuose: 2019 m. universitetuose biomedicinos mokslus rinkosi apie 23,3 proc., kolegijose – apie 25,2 proc., o technologijos mokslus universitetuose – jau tik 10,4 proc. (2018 m. – 10,5 proc.), kolegijose – 20,4 proc. (2018 m. – 20,8 proc.).</p> <p>Tuo tarpu ekonomika kasmet bene labiausiai laukia informacinių technologijų, inžinerijos ir technologijos studijų programų absolventų.</p> <p>Atitinkamai Vyriausybė vietų skaičių šioms studijų krypčių grupėms didino, ypač kolegijų sektoriuje, tačiau studentų juose pradeda studijuoti vis mažiau. Konkurso šiose grupėse neliko, pakanka įveikti mažiausio konkursinio balo ir minimalių rodiklių slenkstį.</p> <p>Kolegijų sektoriuje 2019 m. per visus tris priėmimo etapus liko nepanaudotų 880 valstybės finansuojamų vietų (kartu su informatikos programomis).</p> <p>Pramonės inžinerijos studijos taip pat išsiskiria dažnai nutraukiamomis studijomis: per penkerius metus nuo įstojimo inžinerinės pramonės studijų programas baigia 62 proc. įstojusiųjų į kolegijas ir 70 proc. įstojusiųjų į universitetus. Stebima tendencija yra itin grėsminga, nes valstybė neparengs pamainos su gamyba, procesų skaitmeninimu susijusiems ekonominiams sektoriams ir mažins investicijų Lietuvoje galimybes.</p> <p>Kasmet vis daugiau skatinama stoti į su informacinėmis technologijomis susijusias studijų programas, skiriama daugiau valstybės finansuojamų vietų (vien universitetams 2019 m. buvo skirta 1580 valstybės finansuojamų vietų). Deja, šios krypčių grupės stojančiųjų potencialas taip pat išsisėmė. Tą rodo ir priimtųjų skaičiai.</p> <p>Tuo tarpu apskaičiuota, kad per ateinančius kelerius metus savo pajėgumus</p>
--	--

	<p>numato didinti apie 78 proc. IRT sektoriaus įmonių. Tokiai plėtrai joms iš viso prireiks apie 13,3 tūkst. įvairių sričių ir kompetencijų IRT specialistų.</p> <p>Norint bent jau formaliai patenkinti prognozuojamą paklausą, maždaug kas dešimtas artimiausiais metais išsilavinimą įgysiantis asmuo turėtų baigti IRT studijas. Dabar tokį išsilavinimą įgyja 4 iš 100 aukštųjų mokyklų ir 6 iš 100 profesinių mokyklų absolventų.</p> <p>Kvalifikuotų gamybos srities specialistų – ypač šiuolaikines technologijas išmanančių inžinerijos srities profesionalų – trūkumas viešojoje erdvėje jau kurį laiką minimas kaip viena ryškiausių šalies darbo rinkos tendencijų. Remiantis <i>Eurostat</i> populiacijos prognoze (amžius 15+), Finansų ministerijos nedarbo lygio prognoze iki 2022 m., darant prielaidą, kad 2022–2025 m. nedarbo lygis nesikeis, prognozuojant, kad darbo jėgos aktyvumas nuo 2018 iki 2025 m. nesikeis, o užimtų samdomų darbuotojų inžinerinėje pramonėje dalis nuo visų užimtųjų augs 4,88 proc. (toks yra augimo vidurkis 2013–2017 m.), manome, kad inžinerinės pramonės samdomų darbuotojų skaičiaus augimas kasmet iki 2025 m. bus apie 3,5 proc. Prognozuojama, kad iki 2025 m. inžinerinėje pramonėje bus sukurta daugiau nei 12630 naujų darbo vietų.</p> <p>Be to, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad inžinerijos bei informacinių technologijų studijų kryptių programos itin reikšmingos ir ketvirtosios pramonės revoliucijos kontekste. Remiantis „Investuok Lietuvoje“ atlikta užsienio investuotojų apklausa, absoliuti dauguma apklaustųjų suvokia sparčiai tobulėjančių technologijų diegimo svarbą ir jau aktyviai rengiasi ateities tendencijoms. Net 78 proc. respondentų teigė, kad gamybos procesų automatizavimas bei skaitmeninimas jau yra arba bus itin reikšmingas ir paskatins apčiuopiamus jų veiklos pokyčius, todėl svarbu nuolat didinti Inžinerijos ir Informacinių technologijų kryptių studijų programų studentų skaičių regiono aukštosiose mokyklose. Inžinerijos ir informatikos mokslų studijų kryptių aktualizavimas leis atkreipti dėmesį į pagrindinius iššūkius, su kuriais susiduriama siekiant suderinti pažangios ekonomikos specialistų pasiūlą ir paklausą šiuo metu vykstančių technologinių pokyčių kontekste.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikėtų priemonių, skirtų didinti priėmimą į ekonomikos plėtrai aktualias STEM srities studijų programas šalies mastu, tačiau tai gali reikalauti didelių lėšų. Todėl EIM planuoja pritraukti į šias programas studentus ten, kur jų labiausiai trūksta ir kur investicijos duotų didžiausią grąžą, t. y. Lietuvos regionuose. Siekiant kelti Lietuvos regionų konkurencingumą ir sudaryti prielaidas užsienio investuotojams savo veiklai rinktis ne tik didžiuosius Lietuvos miestus Vilnių ir Kauną, būtina užtikrinti, kad regionuose būtų pakankama kvalifikuotų specialistų pasiūla. tuo būtų siekiama padidinti regionų investicinį patrauklumą aukštos pridėtinės sektoriuose. Tokia priemonė galėtų būti kaip bandomoji, siekiant išbandyti tikslines skatinamąsias stipendijas kaip studentų skaičiaus didinimo mechanizmą.</p>
--	--

	<p>Lietuvos ekonomikos pažangai aktualių studijų programų analizė rodo, kad į sudėtingas su inžinerine pramone ar informacinėmis technologijomis susijusias studijų programas sėkmingai studentus pritraukia tik Vilniaus ir Kauno aukštosios mokyklos. Tuo tarpu situacija regionuose yra tokia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vilniaus ir Kauno regionuose įvertinus darbo jėgos poreikį, esama inžinierių pasiūla beveik atitinka prognozuojamą paklausą. Šiuose miestuose didelė darbo rinkai aktualių programų įvairovė. – Klaipėdos regione nesurenkamas pakankamas studentų skaičius aktualiose studijų programose, nors yra tam tikra studijų programų pasiūla ir įvairovė. – Šiaulių regione po 2019 m. priėmimo praktiškai nevykdomos inžinerijos studijos, o specialistų poreikis jaučiamas visame Šiaurės Lietuvos regione. Aktualių programų pasiūla yra maža. – Panevėžio regione aktualių studijų programų įvairovė labai maža ir žemas būsimų studentų susidomėjimas ypač dėl to, kad aktualios darbo rinkai programos dėl nerentabilumo nepradedamos vykdyti. – Vidurio ir Pietų Lietuvos regionai, kuriuose yra aukštosios mokyklos (Alytus, Marijampolė, Utena), iš esmės neturi aktualios studijų programų pasiūlos. <p>Pažymėtina, kad inžinerinės pramonės sektorius apima metalo gaminių, plastikų, mašinų ir įrangos, prietaisų, elektrotechnikos, elektronikos ir kita panašia gamyba užsiimančias įmones. Paminėtų sektorių įmonės dažniausiai kuriasi ir veikia Lietuvos regionuose ir būtent tokių įmonių pritraukimas į Lietuvos regionus turi didžiausią potencialą.</p> <p>Siekiant, kad visuose Lietuvos regionuose būtų rengiami Lietuvos ekonomikai būtini specialistai, būtinos papildomos būsimų studentų skatinamosios priemonės, tokios kaip tikslinės skatinamosios stipendijos, nukreiptos į reikalingų profesijų populiarinimą regionuose. Manytina, kad investicijos į tikslines stipendijas regionuose galėtų duoti maksimalią grąžą, palyginti su investuojamų lėšų dydžiu.</p> <p>Manome, kad tikslinės skatinamosios stipendijos Lietuvos regionuose leis užtikrinti nuolatinę aktualių aukštojo mokslo absolventų pasiūlą, taip didinant regionų investicinį patrauklumą.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Teikiamo nutarimo projekto tikslas – nustatyti valstybės paramą studentams, pasirinkusiems studijuoti su veikla žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose susijusių studijų kryptių grupių studijų programas, Lietuvos regionų plėtrai aktualias informatikos, matematikos ir inžinerijos mokslų studijų kryptių programas, kurias baigusių specialistų labiausiai trūksta. Nutarimo projektu įvedamos nuostatos dėl tikslinių skatinamųjų stipendijų skyrimo studijų programoms, susijusioms su Žemės ūkio, Aplinkos ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijų veiklos sritimis, iš šių ministerijų asignavimų.</p> <p>Priėmus nutarimo projektą, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir ekonomikos ir</p>

	<p>inovacijų ministrų įsakymais bus tvirtinami studijų programų sąrašai, tikslinių skatinamųjų stipendijų dydžiai ir jų skaičiai, tikslinių skatinamųjų stipendijų paskirstymas pagal nustatytas studijų programas ir aukštąsias mokyklas. Aplinkos ministerija tvarkos aprašą ir dydį numato tvirtinti po savo užsakomojo specialistų poreikio tyrimo.</p> <p>Tikslinės skatinamosios stipendijos iš Ekonomikos ir inovacijų ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų būtų mokamos regionuose (išskyrus Vilniuje ir Kaune vykdomas programas) veikiančiose aukštojo mokslo įstaigose studijuojantiems 430 studentų, o bendra tokių tikslinių skatinamųjų stipendijų vienos laidos suma vieniems metams sudarytų 1,032 mln. eurų, kuri būtų mokama iš biudžeto asignavimų. Siekiama, kad būtų galimybė sudaryti bent po vieną studentų grupę pagal šias programas kiekviename regione. Atsižvelgiant į tai, kad regionų mokymų įstaigas baigę absolventai paprastai įsitvirtina vietos darbo rinkoje, tokia priemonė smarkiai padidintų regionų investicinį patrauklumą. Tuo siekiama sudaryti galimybę padidinti studentų regionuose skaičių šiose programose 3 kartus.</p> <p>Numatoma, kad 200 eurų stipendija būtų mokama visus metus visiems studentams visą bakalaурinių studijų laikotarpį (4 metus).</p> <p>Planuojama, kad tikslinės skatinamosios stipendijos iš Ekonomikos ir inovacijų ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų gali būti skiriamos studentams, pasirinkusiems inžinerijos, informatikos ir matematikos mokslų studijų kryptių grupių studijų programas, susijusias su aukštos pridėtinės vertės sektoriais ir skirtas regionų investicinio patrauklumo didinimui.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Žemės ūkio ministerija numato, kad 2020 m. I pakopos pirmo kurso studento valstybės finansuojamojoje vietoje skatinamosios stipendijos mėnesinis dydis yra 200 eurų. Iš jai 2020 m. skirtų biudžeto asignavimų Žemės ūkio ministerija 200 eurų stipendijas kas mėnesį nuo 2020 m. rudens iki metų pabaigos gali mokėti 130 studentų. Aplinkos ministerija stipendijos dydį ir skaičių planuoja nustatyti vėliau.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerija numato, kad 2020 m. finansuotų I pakopos pirmo kurso valstybės ekonomikos plėtrai aktualiose valstybės finansuojamų studijų programose studijuojantiems studentams 200 eurų tikslines skatinamąsias stipendijas. Tikslinės skatinamosios stipendijos būtų mokamos 430 asmenų, o bendra tokių tikslinių skatinamųjų stipendijų vienos laidos suma vieniems metams sudarytų 1,032 mln. eurų, kuri būtų mokama iš biudžeto asignavimų.</p> <p>Tuo atveju, jeigu bandomoji priemonė būtų tęsiama vykdant priėmimą kitais metais, tuomet lėšų poreikis išsidėstytų taip:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2020 m. 0,344 mln. Eur; - 2021 m. 1,376 mln. Eur; - 2022 m. 2,408 mln. Eur; - 2023 m. 3,440 mln. Eur. <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerija nustatys ir kasmet prireikus patikslins sąrašą svarbiausių studijų programų, skirtų aukštos pridėtinės vertės sektoriams ir regionų investicinio patrauklumo didinimui, kurių studentams bus skiriamos šios tikslinės skatinamosios stipendijos, taip pat šių stipendijų skaičių pagal</p>

	<p>programas bei dydį. Tikslinės skatinamosios stipendijos studentams bus skiriamos 12 mėnesių aukštosios mokyklos nustatyta tvarka. Planuojama, kad šios stipendijos būtų sustabdomos laikotarpiui, kai studentas turi akademinių skolų.</p> <p>Žemės ūkio ministerija, Aplinkos ministerija ir Ekonomikos ir inovacijų ministerija nustatys ir kasmet prireikus patikslins sąrašus svarbiausių studijų programų, skirtų žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams, aukštos pridėtinės vertės sektoriams ir regionų investicinio patrauklumo didinimui, kurių studentams bus skiriamos šios tikslinės skatinamosios stipendijos, taip pat šių stipendijų skaičių pagal programas bei dydį. Tikslinės skatinamosios stipendijos studentams bus skiriamos 12 mėnesių aukštosios mokyklos nustatyta tvarka.</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus Nutarimo projektą, studijų programos, susijusios su veikla žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose, aukštos pridėtinės vertės sektoriais ir skirtos regionų investicinio patrauklumo didinimui, taps patrauklesnės – tikslinės skatinamosios stipendijos motyvuos daugiau abiturientų iš visų regionų rinktis žemės ūkio, technologijų, gyvybės, informatikos, matematikos ir inžinerijos mokslus ir stoti į tų sričių, kurios reikalingos valstybei ir Lietuvos regionų plėtrai, studijų programas, o gabiausius studentus papildomai paskatins gilintis į pasirinktą sritį (turint galimybę skirti visą dėmesį studijoms) ir dirbti pagal pasirinktą specialybę ateityje.</p> <p>Ekonomikos ir inovacijų ministerijos skaičiavimais, priimtas Nutarimo projektas sudarytų galimybę padidinti studentų regionuose skaičių informatikos, matematikos ir inžinerijos mokslų programose 3 kartus ir smarkiai pakeltų regionų investicinį patrauklumą.</p>

Atsižvelgiant į Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punkto nuostatas, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama.

Nutarimo projektas buvo paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (toliau – TAIS) Projektų registravimo posistemyje. Nutarimo projektas derintas su visuomene, Aplinkos ministerija, Finansų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Teisingumo ministerija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija ir Lietuvos kolegijų direktorių konferencija. Visuomenė pastabų ir siūlymų nepateikė.

Nutarimo projektą parengė Žemės ūkio ministerijos Mokslo ir inovacijų skyriaus vedėja Justina Vaišvilaitė, tel. (8 5) 239 1203.

Prašome nutarimo projektą svarstyti skubos tvarka artimiausiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje, kad tikslines skatinamąsias stipendijas galima būtų mokėti nuo 2020 m. rudens ir nedelsiant viešinti šią galimybę stojantiejiems.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Nutarimo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

Justina Vaišvilaitė, tel. (8 5) 239 1203, el. p. justina.vaisvilaite@zum.lt

ⁱ Žemės ūkio ministerijos finansuotas tyrimas –

<http://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/2016%20Specialistu%20poreikis%20II.pdf>.